

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Deres ref./Your ref.:

Vår ref./Our ref.:

Dato/Date:

TW/2017/53

Oslo, 15. september 2017

Innspill fra Norsk Romsenter til revisjon av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Norsk Romsenter er et forvaltningsorgan under Nærings- og fiskeridepartementet, med et særlig ansvar for koordinering av romvirksomheten til beste for det norske samfunnet. Norsk Romsenter representerer Norge i de styrende komiteene for romforskning og anvendt romvirksomhet i European Space Agency og EU.

I lys av erfaringene på romsektoren, vil vi gjerne bringe inn to momenter av mer generell art til revisjonen av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

a) Vitenskapelig høsting av investeringer i tung forskningsinfrastruktur

Tung forskningsinfrastruktur er på mange områder innen naturvitenskapen en forutsetning for å gjøre faglige gjennombrudd. Slik infrastruktur bidrar dessuten til at meget dyktige utenlandske forskere kommer til Norge for å jobbe ved norske universiteter, og gir gode muligheter for interessante master- og Ph.D-oppgaver. Samtidig er det vesentlig at norske studenter og kandidater blir støttet i den innledende fasen slik at de kan konkurrere om posisjonene med utenlandske søkere.

European Space Agency (ESA) er en av FoU-arenaene der Norge hvert år investerer betydelige beløp som bidrag til ny tung europeisk forskningsinfrastruktur, som romteleskoper, romsonder, Mars-rovere og jordobservasjonssatellitter. En fersk gjennomgang av erfaringene med ESAs Vitenskapsprogram i årene som har gått siden Norges inntreden i ESA i 1987, dokumenterer viktigheten av å "stå løpet ut" for å kunne høste vitenskapelig av de investeringene som gjøres i byggingen og igangkjøringen av forskningsinfrastrukturen.

Mer generelt er det altså viktig at når beslutninger tas om investeringer i tung forskningsinfrastruktur, så er det viktig også å ha fokus på kontinuiteten og utviklingen i de

---

Postadr./Postal address:
P.O. Box 113 Skøyen
N – 0212 OSLO, Norway

Telefon/Telephone:
22 51 18 00
+ 47 22 51 18 00

Telefax:
22 51 18 01
+ 47 22 51 18 01

Bank: Den norske Bank
IBAN nummer / IBAN No.
NO15 7694 0563 506

Kontor/Office:
Drammensveien 165

e-mail: spacecentre@spacecentre.no
web: www.romsenter.no/www.spacecentre.no

Foretaksnr./Enterprise No.
NO 886 028 482

forskningsgrupper som er ment å skulle høste vitenskapelig av infrastrukturen. Dette er særlig en utfordring når bevilgningene til henholdsvis forskningsinfrastrukturen og den vitenskapelige utnyttelsen er tenkt å komme fra ulike budsjetter/etater/departementer.

Den nye Langtidsplanen bør derfor utdype mer hvordan man skal sikre at Forsknings-Norge faktisk får høstet vitenskapelig av de tunge investeringer som nylig er gjort, og som kommer i årene framover (f. eks. ESA, CERN, EISCAT, SIOS, rakettskytefeltet på Andøya, nytt forskningsfartøy, ...). Det kreves her et meget langsiktig perspektiv, og aktiv dialog mellom flere departementer, ulike deler av virkemiddelapparatet, og universitetene.

b) Stimulering til å ta faglige lederroller

Det er tungt, og blir stadig tyngre, å lede team som skal utarbeide forslag til nye banebrytende forskningsinstrumenter eller –kampanjer på de internasjonale FoU-arenaene. A priori sannsynligheten for å få gjennomslag, er dessuten liten. Relativt få norske forskere går derfor inn i slike sentrale roller. Samtidig er det svært ønskelig – både i et forskningsmessig perspektiv og i et industrielt/ringvirkningsperspektiv – at norske forskere får sentrale roller på slike internasjonale FoU-arenaer.

Ordningen med Prosjektetableringsstøtte (PES), som ble etablert for å stimulere til økt norsk søking til utlysninger i Horizon2020, har vist seg å være en effektiv og hensiktsmessig ordning. Norsk Romsenter vil derfor ta til orde for at denne ordningen utvides til andre internasjonale FoU-arenaer enn bare Horizon2020, deriblant en "ESA-PES" for romsektoren.

Vennlig hilsen

Terje Wahl
Avdelingsdirektør